

A lelőhely az egykori Telek-ér Ny-i partjától távolabb, egy kissé kimagasodó földháton található. ÉK-i része határos a Megyeri faluhely elnevezésű késő középkori lelőhellyel. 2005-ben 53, a 2004. évi feltárással együtt összesen 231 településobjektumot dokumentáltunk. A lelőhelynek a nyomvonallal érintett Ny-i részén, a Békéscsaba–Szolnok vasúti fővonal K-i oldalán egy Árpád-kori településrészlet néhány gödrét és árkát bontottuk ki. Az ettől Ny-ra eső területen feltárt további településobjektumok is nagyobb részt Árpád-koriak voltak. Néhány szarmata kori tárológödröt és késő középkori hulladékgödröt a terület K-i részén bontottunk ki. Az Árpád-kori településrészlet figyelemre méltó objektuma az a külső kemence, amelynek munkagödrét és füstelvezető kürtőjét is megtaláltuk. A lelőhely K-i részén néhány késő középkori hulladékgödröt is találtunk, amelyek betöltéséből a kerámialeletek mellett egy bronzdíszítmény és vaseszközök kerültek elő.

A lelőhely közepén lévő magasabban fekvő dombos részen három korszak temetőjének részletét tártuk fel. A Kr. u. 3–4. századra keltezhető temetőből 15 sírt bontottunk ki, számuk így 53-ra emelkedett. A sírok – néhány kivételtől eltekintve – kiraboltak, feldúltak voltak, két sírt körárok vett körül. A sírrablások után megmaradt leletek között számos edény, néhány fibula, féltorques és változatos típusú gyöngyök voltak. Az egyik női sírban nyugvó csontváz erőteljesen zsugorított helyzetben feküdt.

Az ugyanezen a területen fekvő Árpád-kori temetőrészlet 41 sírját tártuk fel, számuk ezzel 124-re emelkedett. A leletanyag S-végű hajkarikákkal, számos ezüstpénzzel, bronzkarperecekkal, bronzgyűrűkkel jellemezhető.

A területen található harmadik temetőrészlet késő középkori: idén 21, összesen 104 sírt sorolhatunk ebbe a korszakba. A leletanyag szegényes (gömbös fejű tű, néhány gyűrű, párizsi kapocs, esztergályozott csontgomb), a sírok között több padkás kialakítású volt. A három temetőrészlet sírjai sűrűn metszették egymást.

LISKA ANDRÁS

40. Békésszentandrás határa

(Békés megye) LT, Sza, A, Á

2005 áprilisában, majd szeptember és október folyamán terepbejárást végeztünk az M44 autótú Békés megyei szakaszán.

Belső Hármashalom: A településtől DK-re, egy DK–ÉNy irányú, széles csatornával kísért dűlőút DNy-i oldalán, egy hátsó rész legmagasabb pontját, az egykori, ma már csak romjaiban álló Farkas-tanyától É-ra lévő kiemelkedést rézkori kurgánnak határozták meg a topográfiai terepbejárások alkalmával. A tanya É-i oldalán és környezetében – az említett dűlőút ÉK-i oldalán is – jelentős számú, intenzív településre utaló szarmata edénytöredék gyűjthető (3. sz. lh.).

Fabó-tanya: A településtől D-re, a Gödény-halom felé vezető műúttól DK-re mintegy 600 m-re, a térképen jelzett Fabó-tanya helyétől Ny-ra 200 m-re egy alacsony

K–Ny-i irányú dombhátra támaszkodik a 2. sz. lelőhely. Terepbejárás-sorozatunk során a terület gazossága miatt többszöri látogatásunk ellenére sem volt módunk azonosítani a topográfiai terepbejárások során felfedezett lelőhelyet. Az MRT terepbejárások alkalmával szarmata edénytöredékeket találtak az említett hát területén. A lelőhely pontos határait akkor sem tudták meghatározni, ismert kiterjedése 350×100 m.

Homokhát-dűlő: Az 1. sz. lelőhely egy ÉNy–DK irányú, Ny és K felől is kiterjedt mélyedésekkel határolt homokháton fekszik a település határának Ny-i szélén. A hát K-i fele Békés, Ny-i fele Jász-Nagykun-Szolnok megyéhez tartozik. A lelőhely teljes kiterjedése kb. 450×120 m. A Békés megyei területen végzett terepbejárásunk során gyűjtött leletanyag csekély számú késő középkori edénytöredékből áll, de a topográfiai terepbejárások során kevés kelta, szarmata, illetve Árpád-kori cserepet is gyűjtöttek. Alacsony-közepes intenzitásúként jellemezhető a lelőhely.

Paraszt-tanya: A lelőhely a településtől D-re, a Furugyilapost körbefutó ér partjától ugyancsak D-re, a Tanyák aljadűlő területén, egy lefolyástalan mélyedést É-ról kísérő alacsonyabb, kifli alakú hát területén található, a Paraszt-tanyától közvetlenül Ny-ra, a Békésszentandrásról Furugy irányába haladó dűlőút, az úgynevezett Rác út és az abból DNy-i irányban kiágazó, mély csatornákkal kísért földút szögletében. (4. sz. lh.) Terepbejárásaink során kiderült, hogy a lelőhely déli irányban, az említett DNy-i irányú út mentén haladva, mintegy 100 m-rel kiterjedtebb a topográfiai terepbejárások során megállapított mérethez képest. Gyűjtésünkben a nagyobb számú, közepes intenzitású településre utaló szarmata, kisebb mennyiségben pedig Árpád-kori edénytöredékek voltak.

A határ DK-i szélén, a Szentesre vezető országúttól ÉNy-ra 500 m-re, a Rác út Furugy magasságában haladó szakaszától DNy-ra, mintegy 100–150 m-re, egy ÉNy–DK irányú széles, sekély meder É-i partján a Paraszt-tanya egykori helyétől Ny-i irányban a topográfiai terepbejárások alkalmával kevés szarmata és nagy mennyiségű avar leletanyagot gyűjtöttek. Saját terepbejárásaink során kevés avar kori kerámiát találtunk. A 6. sz. lelőhely alacsony intenzitású.

Tanyák alja-dűlő, Merena-tanya: A településtől D-re, egy belső, lefolyástalan mélyedés DK-i, belső hátján, D-ről és É-ról is alacsonyabb területek által határolt kiemelkedésen, a Rác út DK-i irányú törésének közelében, annak első sorban D-i, de kisebb részben É-i oldalán is, a Merena-tanyától NyDNy-ra, mintegy 600 m hosszan és 100–300 m szélességben gyűjtöttünk szarmata kori, a lelőhely K-i részén őskori edénytöredékeket. Az 5. sz. lelőhely egészében közepes intenzitású.

GYUCHA ATTILA

41. Békésszentandrás, Petrom benzinkút

(Békés megye) Sza

2005. február 5-én egy ép szarmata edényt hoztak be a Szántó-Kovács János Múzeumba, amelyet az előző év